

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ДИЗАЙН І ЙОГО ВИДИ

Підручник./М.П. Лукашевич – К.: Каравела, 2000. – 160 с.

4. Марцин В.С. Економіка торгівлі: Підручник. – К.: Знання, 2006. – С. 13.

5. Падун Н.О. Проблема міжпредметних зв'язків та інтегрованого навчання у педагогіці / Н.О. Падун. – Ніжин.: Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2008. – №3. – С. 26 – 29.

6. Разуменко Д. Формування економічної культури майбутніх учителів у фаховій підготовці. – Дисертація на здобуття канд. пед. н. 13.00.04/Д. Разуменко. – 2006. – 192 с.

7. Уразов А.У. Основи економічної теорії: Навчальний посібник для студентів неекономічних спеціальностей вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації/ А.У. Уразов, І.В. Саух, П.В. Маслак. – Житомир, 2004. – 314 с.

8. Філософський енциклопедичний словник. – Національна академія наук України. – К.: Абрикос, 2002. – 742 с.

9. Юргутіс І.А. Основи менеджменту. Навчальний посібник / І.А. Юргутіс, І.І. Кравчук. – К.: "Освіта", 1998. – 211 с.

Стаття надійшла до редакції 19.03.2012

УДК 7.012

Анатолій Король, викладач кафедра образотворчого мистецтва та мистецької педагогіки
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ДИЗАЙН І ЙОГО ВИДИ

У статті досліджується теоретичне узагальнення наукових концепцій сутності поняття "дизайн" та визначені основні види сучасної дизайнерської діяльності, з'ясовано, що дизайн це самостійний напрям проектно-творчої діяльності з усіма притаманними йому атрибутами: історією, теорією, практикою.

Ключові слова: дизайн, індустріальний (промисловий) дизайн, графічний дизайн, дизайн архітектурного середовища, ландшафтний дизайн, дизайн одягу, арт-дизайн.

Лит. 16.

Постановка проблеми та аналіз досліджень і публікацій. Поняття "дизайн" сьогодні асоціюється з найпрогресивнішими явищами і найсучаснішими технічними досягненнями. Твори дизайну не тільки співзвучні своєму часу, але і, як правило, знаходяться попереду сучасних наукових досягнень.

Дизайн є феноменом художньої культури ХХ століття. Зародившись на рубежі століть, він на хвилі промислової і науково-технічної революції, стрімко розвиваючись, перетворився на один з найвпливовіших видів проектно-художньої діяльності. Сьогодні важко собі уявити яку-небудь сферу, в якій би не брав участі дизайнер. Дизайн полегшує людині роботу і побут, впливає на стиль життя. Він, як ніякий інший вид проектно-художньої діяльності, прагне до створення комфортного для людини середовища на основі спеціальних наукових досліджень, оптимальних умов життєдіяльності людини, її потреб, умов взаємодії з сучасною технікою [11, 5].

На сьогоднішній день існує достатня кількість літератури в якій розкриваються основні поняття дизайну, описується його історія, специфіка і основні методи дизайнерської проектно-художньої діяльності, роль дизайну в сучасній проектно-художній культурі в цілому. Існуючі публікації в різних

виданнях зачіпають лише окремі аспекти дизайну, багато із них носять часто навчально-методичний, або, навпаки, популярний характер і не завжди можуть бути використані у наукових цілях.

Сучасні літературні джерела часто просто не встигають за таким стрімким розвитком дизайну з аналізом і описом його досягнень. І сьогодні відчувається певний дефіцит в літературі по дизайну, його термінології і теорії. Особливо це торкається висвітлення поняття "дизайну" та основних його видів, де, у нашій країні, не приділялася належна увага.

Разом з тим, тлумачення терміну "дизайн" в різних наукових виданнях протягом ХХ ст. мали велику кількість відтінків. Вони віддзеркалювали різні аспекти багатогранного поняття "дизайн". У зв'язку з цим явищем на сьогодні центральною проблемою є теоретичне узагальнення різних наукових концепцій у визначенні терміну "дизайн".

Слід підкреслити, що в Україні немає чіткого визначення існуючих та бажаних напрямів дизайну. Вивчення стану цього виду діяльності, визначення пріоритетних проблем та питань, а отже, і тих завдань, що стоять перед

дизайнерами, є проблемою державного значення [7, 31 – 32].

Отже, актуальним на сьогоднішній день постає питання про визначення сучасних напрямів дизайну.

Метою даної статті є дослідження різних наукових концепцій сутності поняття “дизайн”, та визначення основних його видів.

Виклад основного матеріалу. В українській мові слово “дизайн” використовується для позначення широкого кола явищ. Якщо ми скористаємося сучасними словниками, то помітимо різні підходи до визначення цього поняття. Так, словник іншомовних слів дає наступне визначення: “Дизайн (від англ. design – проектувати, креслити, задумати, а також проект, план, рисунок) – вид діяльності, пов’язаний з проектуванням предметного світу. Фахівці з дизайну (дизайнери) розробляють зразки раціональної побудови предметного середовища, вивчають естетичні властивості промислових виробів тощо. Замість терміна “дизайн” часто вживається: “художнє конструювання”, “технічна естетика” [4, 209].

В той же час, у тлумачному словнику сучасної української мови читаємо: “Дизайн – художнє конструювання та оформлення речей (знарядь праці, промислової продукції та інтер’єру). Мистецтво дизайну – художньо-конструкторська діяльність, спрямована на створення нових видів і типів виробів, які відповідали б вимогам суспільства (корисності, зручності в експлуатації, краси і т. ін.). Відповідна галузь мистецтва і наукового знання; технічна естетика” [1, 294].

Англійське слово “design” має латинське походження від de+signum (нагадаємо: десигнат – “знак”, “позначення”, що посилає до об’єкту, що заміщається ним, денотату), первинно це – зовнішній, уловлюваний відчуттями малюнок глибоко закладеного змісту. Оксфордський словник досліджує по роках, як історично складалося сучасне поняття “дизайн”: 1548 р. – “мета, інтенція”; 1593 р. – “план в думці того, що буде зроблене”; 1638 р. – “план будівництва”; 1697 р. – “зробити попередній начерк для конструювання чого-небудь”. Як видно з цього переліку, тенденція така: чим ближче до нашого часу, тим словарне значення цього слова стає конкретнішим і, відповідно, вужчим. Зміст же діяльності, визначений цим словом, навпаки, стає все більш “розмитим”.

Термін “дизайн” у відношенні до світу визначає одночасно два його стани – те, що в нім вже є, і те, що в нім ще тільки може стати. Дизайн – і діяльність, і продукт цієї діяльності; як діяльність дизайн – перманентне творення “контурів

людського буття”, а як продукт – його “оновлений зміст”. Тільки, на відміну від дії так званого “високого” мистецтва, дизайн робить це не через потрясіння, окриленість, а через облаштування в суцшому через те, що філософ М. Хайдеггер назвав “уміння-бути-в-світі”. Проте при цьому Р.Н. Лола послідовно демонструє саме “метафізичну транскрипцію” дизайну, тобто переосмислення його з приземленого, суто побутового облаштування, буденного існування – в ризиковане зусилля створювати людині наджиттєву опору в світі, спочатку позбавленому для нього якої-небудь опори.

У пошуках непростой, схоже, відповіді на просте питання: “Що таке дизайн?” – до всього сказаного важливо додати наступне: англійське слово “design” має ще одне, не вказане поки що значення. Це не тільки “задум”, але ще і “намір”, тобто якась “інтрига”, що припускає непрямі шляхи досягнення мети і, значить, не обходиться без певної частки хитрості розуму [13, 11].

Спроби визначення дизайну тривають. Одним із важливих аспектів під час визначення суті дизайну є питання про співвідношення дизайну з іншими видами мистецтва, про те, як дизайн може входити в сферу художньої творчості. Дизайнери, так само, як інженери-конструктори, працюють над формою промислових виробів, які виготовляються серійно, використовуючи при цьому арсенал художніх засобів формотворення. Іншими словами, інженер, спираючись на свій логічний розум, може виконувати роботу дизайнера. Часто буває і навпаки, коли дизайнер бере на себе функцію інженера, проробляючи технічні деталі, спираючись на так зване неупереджене судження, на свою художню інтуїцію. Якщо б у сфері інженерного конструювання можна було, мислячи суто логічно, прийти до оптимального вибору форми і конструкції, якби цей вибір був повністю незалежним від наявних матеріальних ресурсів, від трудових навиків людей і традицій виробництва, а споживачі завжди відповідали б ідеальній моделі, тоді з’явилась би можливість повного поєднання інженерного проектування і дизайну. Однак насправді все не так. Навіть у найбільш складних, з технічної точки зору, галузях проектування, суворо детермінованих зовнішніми умовами, існує багато варіантів вирішень. Прикладом можуть слугувати різноманітні форми літаків, автомобілів, електронної техніки. Дизайн тому і необхідний, що він використовується як механізм регулювання зв’язків між окремими елементами виробництва і відповідностями, які виникають в ньому.

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ДИЗАЙН І ЙОГО ВИДИ

Часто виникала думка, що дизайн, на відміну від художньої творчості, пов'язаний тільки із серійними формами і промисловою обробкою. Ми знаємо, що це було тоді, коли нову професію хотіли відділити від ремесла, яке основане на примітивному виробництві, і від прикладного мистецтва, де найважливішим є унікальність окремих вирішень. Однак у практиці дизайнерів можна зустріти не тільки серійний виріб. Вони працюють над формою і конструкцією унікальних технічних приладів для фізичних лабораторій, для освоєння космосу і складних виробів, які виконують вручну, з мінімальним застосуванням промислової обробки (так зване виконання унікального дизайну).

Дизайнерів і тих, хто користується їх виробами, цікавить в першу чергу функціональна і естетична якість, а не те, як вони були виготовлені – серійно чи індивідуально. Адже є такі прилади і цілі комплекси наукової апаратури, які виготовляються принципово в одному екземплярі, але по суті є значними віхами в розвитку техніки і дизайну. Все це означає, що принципи дизайну не можуть базуватись тільки на системі виробництва, подібно до того, як уявлення про критерії форми предметного оточення не можуть базуватись лише на зорових, образних уявленнях. Дизайн виростає з єдності сфери виробництва і споживання, займаючи особливе місце серед інших видів художньої творчості.

Що ж ми розуміємо під терміном дизайн?

Дизайн – творча діяльність, метою якої є формування гармонійного предметного середовища, яке найбільш повно задовольнятиме матеріальні та духовні потреби людини [16, 22]. Тобто, це створення красивих промислових виробів та формування раціонально сформованого естетичного та функціонального навколишнього середовища. Він поєднує споживчі і естетичні якості предметів і об'єктів, що призначені для безпосереднього використання, повинен враховувати структуру та технологію їх виготовлення.

Разом з тим, існують і сучасніші визначення терміну “дизайн”:

Дизайн – професійна діяльність, а також і результат цієї діяльності, тобто її кінцевий продукт. Проектна практика, що вимагає від професійного мислення органічного поєднання образного і системного, що вносить в реальність новий соціокультурний зміст. Культурне явище, у багатьох відношеннях маргінальне, медіативне і суміжне [13, 199].

Дизайн – особлива сфера діяльності фахівця,

що складається з інженерно-художньої та науково-організаційної розробки матеріального середовища людини. У специфічному значенні дизайн – художнє проектування предметів і естетичного образу промислових виробів, естетичне та функціональне упорядкування довкілля людини. Дизайн присутній у таких галузях художньої творчості, як проектування, моделювання, промислова естетика, реклама тощо [3, 51].

Дизайн – це інноваційна діяльність не через свій проблемний характер, а через постійну новизну завдання, вирішення якого вимагає інтеграції різноманітних видів діяльності [5, 18].

Дизайн – процес, який включає проектування та виготовлення, спрямований на адаптацію технології до потреб людини, на з'єднання краси та функції [12, 108].

Дизайн – це проектна діяльність, зумовлена об'єднанням наукових принципів з художніми в проектному образі, що створює ефект, недосяжний в будь-якому іншому проектуванні. Схожа діяльність може поширюватися на будь-яку зі сфер життєдіяльності [10, 19 – 20].

Дизайн (від англ. “проектувати, креслити, проект, план, малюнок”) – вид діяльності, що пов'язаний із проектуванням предметного середовища. Дизайн – це різновид художньо-проектної діяльності, яка поєднує принципи зручності, економічності та краси. Іновація – обов'язкова форма існування дизайну, це засіб для вирішення проблем. Створюючи красиві речі потрібно знати, що краса – вища форма доцільності, гармонії з навколишнім світом [8, 370].

Розглядаючи різні визначення і авторські концепції терміну “дизайн”, легко переконатися, що достатньо часто “дизайн” означає діяльність художників в промисловості, значно частіше – продукт цієї діяльності (предмет або система речей), іноді – галузь організації діяльності, узятую як ціле. В деяких випадках “дизайн” трактується значно ширше і далеко виходить за межі позначення діяльності художника з вирішення завдань промислового виробництва.

Не дивлячись на велику кількість визначень дизайну, які існують в сучасній літературній мові, практично всі автори посилаються, в першу чергу, на визначення, прийняте в 1964 році на міжнародному семінарі дизайнерів в Бельгії:

“Дизайн – це творча діяльність, метою якої є визначення формальних якостей промислових виробів. Ці якості включають і зовнішні якості виробу, але головним чином ті структурні і функціональні взаємозв'язки, які перетворюють

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ДИЗАЙН І ЙОГО ВИДИ

виріб на єдине ціле, як з погляду споживача, так і з погляду виробника” [6, 12].

Дане визначення показує, що дизайн є особливою творчою діяльністю, що відрізняється від традиційних.

Сьогодні вже немає сенсу сперечатися щодо того, куди віднести дизайн: до мистецтва чи техніки. Усі нарешті дійшли висновку, що дизайн – це самостійний напрям проектно-творчої діяльності з усіма притаманними йому атрибутами: історією, теорією, практикою [15, 41].

З перших же кроків становлення дизайну як професії він претендував на широку амплітуду об’єктів проектування. “Від софи до середовища міста”, – окреслювали межу своєї професійної діяльності дизайнери на початку століття, “від голки до літака”, – заявляли вони в 60-х рр., “від ложки до міста” (такий був девіз Міжнародного конгресу дизайнерів у Мілані 1983 р.). Сьогодні взагалі важко собі уявити яку-небудь сферу людської діяльності, в якій не працював би дизайнер. Виникнувши у професійному середовищі архітекторів і художників, дизайн в процесі розвитку не лише перетворився на самостійний вид проектно-художньої діяльності, але і сам став активно впливати на художнє і архітектурне формоутворення, усе більше розширюючи свою професійну діяльність. Для нас сьогодні вже стали звичними такі поняття, як дизайн одягу і зачіски, графічний і ландшафтний дизайн, фото- і фітодизайн. Число дизайнерських напрямів і спеціалізацій продовжує зростати. Спочатку класифікаційною ознакою, за якою проводився поділ дизайнерської діяльності, були матеріали, з якими працював дизайнер. Кожен з цих матеріалів мав свою специфіку, вимагав особливих знань в галузі конструювання і технології виробництва. У перших школах дизайну 20-х рр. – Баухаузі, ВХУТЕМАСі поділ студентів проходив за такими напрямками: столярна справа, гончарне ремесло, металообробка, ткацтво, графіка (поліграфія). Пізніше цей перелік спеціалізацій був розширений: з’явилися “Емалі”, “Дизайн одягу”, “Інтер’єри”, і зовсім нещодавно – “Дизайн архітектурного середовища”. Ці спеціалізації складають основні напрями діяльності сучасного дизайнера. За цими напрямками створюються творчі і професійні союзи дизайнерів і визначають номінації виставок і конкурсів дизайнерів. Окрім індустріального дизайну, це дизайн архітектурного середовища, дизайн одягу і аксесуарів, текстиль, графічний дизайн, арт-дизайн. Як окрема номінація розглядається дизайн-теорія і дизайн-освіта. У короткому курсі Томаса Хауффе “Дизайн”,

популярного німецького видавництва “Дюмонт”, нараховано близько 30 видів дизайнерської діяльності, включаючи автомобільний, комп’ютерний, предметний, іміджевий, дизайн комунікацій, апаратури, продуктів харчування, фільму, дизайн звуку, альтернативний і навіть антидизайн [11, 38 – 40].

Виділимо основні види сучасної проектно-дизайнерської творчості.

Індустріальний (промисловий) дизайн складає основну групу у галузі дизайнерської діяльності, звідси бере початок дизайн як “промислове мистецтво”.

Перше місце в діяльності індустріального дизайнера займають знаряддя праці і механізми. Сюди ж можна віднести продукцію станко- і машино-будування, засоби транспорту і зброю, тобто все те, що відноситься до виробів так званої категорії “А”. Вона є визначальною в економічному розвитку країни в цілому, тому тут зосереджуються основні наукові дослідження, експериментальні розробки, впровадження самих новітніх матеріалів і технологій. Усе це накладає особливу відповідальність на роботу дизайнера. Йому доводиться тут створювати принципово нові вироби відповідно до вимог виробництва, що постійно міняються. Економічність їх рішень, зручність і безпека експлуатації таких виробів, привабливий зовнішній вигляд – ось далеко не повний список питань, на які дизайнер також повинен дати відповідь.

Найпоширенішу на сьогодні галузь дизайнерської діяльності складають предмети побуту – так звані товари масового споживання. Серед них посуд, побутові прилади, аудіо- і відеоапаратура, електроагрегати і механізми, меблі та інші речі, які оточують нас в побуті. Вони складають найпоширенішу на сьогодні галузь дизайнерської діяльності. Мінливість моди, а разом з нею – кон’юнктура ринку, постійне зростання вимог до рівня комфорту обумовлюють безперервну роботу дизайнера над формою таких виробів, над їх постійною модифікацією і адаптацією до умов, що постійно змінюються.

Улюбленим об’єктом творчості дизайнерів є меблі. Лише небагато з майстрів дизайну устояли перед спокусою створити свій власний стілець або крісло. Меблі є своєрідною квінтесенцією дизайну, де повною мірою проявляється цілий комплекс питань ергономіки, конструктивних рішень, технології виробництва, взаємозв’язку матеріалів і форми, впливу сучасної моди. По формах меблів можна вивчати історію дизайну від “віденського стільця” М. Тонета ХІХ ст. до сучасної софи “Мерлін” Ханса Холяйна [11, 40 – 46].

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ДИЗАЙН І ЙОГО ВИДИ

Безпосередньо після індустріального дизайну важливе місце в системі художньо-проектної творчості займає найбільш динамічний і всепроникаючий *графічний дизайн*. Професія дизайнера-графіка по праву займає сьогодні одну з лідируючих позицій. Межі її діяльності постійно розширюються, зростає популярність професії дизайнерів-графіків в самих різних галузях культури і мистецтва. Професійний інтерес дизайнера-графіка звернений сьогодні не тільки до різноманітної поліграфічної продукції, але і до зовсім нових жанрів і видів візуальних мистецтв. Телебачення, відео-презентації, електронні ЗМІ: web-періодика, сайти, інформаційні web-портали – лише неповний перелік професійних інтересів сучасного дизайнера-графіка, і ця сфера постійно розширюється. Сьогодні нікого не здивуєш значущістю професії дизайнера-графіка в кіно: створення трейлерів до фільмів, розробка титрів. Відношення театру і графічного дизайну, що зводилися буквально вчора до проектування афіш і програм, сьогодні принципово міняються. Засоби дизайн-графіки тепер користуються великою популярністю і в театральній сценографії, а дизайнер став повноправним співавтором спектаклю. Новітні програмні технології, що прийшли в графічний дизайн і техніка, відкрили справді новий світ мультимедіа і анімації. Проектування середовища громадських споруд, виставкових експозицій, торгових комплексів, різного виду шоу сьогодні теж не обходяться без дизайн-графіки [14, 9].

Мова візуального мислення багато в чому змінила усі види мистецтва. Графічний дизайн “візуальний комунікатор” (одна з сучасних назв) реалізує при проектуванні безліч систем і об’єктів: знаків, візуальних комплексів, ідентифікацій (створення фірмових стилів), рекламних оголошень, плакатів, макетів журналів, упаковок, телевізійної і кінографіки, графіки машин, приладів і так далі.

Завданням діяльності дизайнера-графіка за визначенням А. Хофмана, є “...наочне зображення повідомлень, подій, ідей і цінностей усякого роду”. Трансформація графічного дизайну в дизайн візуальних комунікацій – проектування складних об’єктів систем нового типу – привело до створення візуальних текстів, як основи спілкування. Візуальний текст – це будь-який об’єкт, що зорово сприймається і розуміється як деяка знакова система (символ, зображення, етикетка, фірмовий стиль і багато що інше). Візуальна комунікація, подібно до всякої іншої, здійснюється за допомогою мови, в якій існує текст як одиничне повідомлення.

Завдання графічного дизайну – проектування візуальних комунікацій і проектування самої візуальної мови. Графічний дизайн розвивається паралельно з усіма напрямками у мистецтві, тому його мова відповідає їх художній мові.

Види графічного дизайну класифікуються відповідно до об’єктів проектування: промислова графіка – товарні і фірмові знаки, етикетки, упаковка та ін.; рекламна графіка – різні рекламні повідомлення, плакати, каталоги, буклети та ін.; ідентифікація – логотип, шрифт, колірна гамма, фірмовий блок, документація фірми, засоби транспорту, стилістика інтер’єрів та ін.; засоби візуальної комунікації – візуальні знаки і символи, піктограми, вітрини, виставки та ін.; машинна (комп’ютерна) телевізійна, кіно і анімація, WEB-дизайн. Це при тому, що машинна графіка, як інструмент, присутня у всіх видах графічного дизайну. Графічний дизайн – це передусім особлива форма естетичного і творчого мислення [9, 9].

У сучасній дизайнерській діяльності усе більшого поширення отримує *дизайн архітектурного середовища*, який розділяють на дизайн інтер’єрів та дизайн зовнішнього архітектурного середовища.

Дизайн інтер’єрів включає інтер’єри і обладнання громадських приміщень, житлового середовища та інтер’єри виробничих будівель. Кожен з цих типів середовищ має свої особливості і визначає своє коло професійних завдань і проектних методів їх рішення.

В процесі свого розвитку дизайн поступово став “виходити” на вулиці міста. Спочатку у вигляді автомобілів і кіосків, потім торговельних автоматів і телефонних кіосків, поки не змінив традиційні “малі архітектурні форми” і вивіски вуличними меблями і устаткуванням, системою візуальних комунікацій. Особливо активний розвиток дизайну міського середовища або, як його ще називають, “*міський дизайн*” отримав в середині 60-х р. з появою в міських центрах висококомфортно облаштованого пішохідного середовища.

Останнім часом разом з традиційними поняттями “садово-паркове мистецтво” і “ландшафтна архітектура” все частіше вживається поняття “*Ландшафтний дизайн*”, коли йдеться про невеликі куточки зелених насаджень, як правило, у високоурбанізованому середовищі пішохідних вулиць і міських центрів, а також “*фітодизайн*”, як мистецтво складання зеленої композиції букета, мініатюрного саду або зеленого куточку в інтер’єрі [11, 47 – 50].

Все більший розвиток отримує *дизайн одягу*. Ще нещодавно, в 60-70-і роки мода поділялася

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ДИЗАЙН І ЙОГО ВИДИ

на унікальні роботи художника-модель'єра, виконані індивідуально, частенько на замовлення; роботи модельєра-дизайнера – продукція швацької індустрії, що серійно випускається. Сьогодні і унікальні речі “від кутюр”, і продукція “пред-а-порте”, що серійно випускається, відносять до дизайну одягу. Частково це і данина моді на дизайн, але багато в чому це пояснюється і тим, що індустрія моди базується на найсучасніших технологіях, матеріалах, стає усе більш демократичною і орієнтується на широкі верстви населення, стежачи за смаками своєї публіки і випереджаючи їх [11, 51 – 52].

Дизайн в процесі свого розвитку не лише перетворився в самостійну проектно-художню культуру, але і сам став впливати на формоутворення в архітектурі, скульптурі, декоративно-прикладному мистецтві. На стику цих видів проектно-художньої діяльності з'явилися авангардні течії. Їх результати в рівній мірі можна віднести як до авангардних форм декоративно-прикладного мистецтва, так і до дизайну. У дизайні, таким чином, з'явився цілий ряд творчих течій, спрямованих на синтез з художнім і архітектурним формоутворенням, під загальною назвою “арт-дизайн”. Твори тут, як і в мистецтві частенько носять одиничний характер, при цьому саме формоутворення в основі своєї базується на філософії дизайну: ергономічність виробів, орієнтація на сучасні матеріали і технології, вплив моди та ін.

Арт-дизайн можна розуміти як мистецтво проектування в самому широкому значенні цього слова. Це може бути проектування таких об'єктів, що не мають прямого функціонального призначення, але, будучи створеними за всім законами формоутворення, колористики і гармонії, ці об'єкти будуть відповідати високим вимогам, пропонованим до творів мистецтва, тому їх можуть демонструвати у виставкових залах. Об'єкти, що здаються зовсім непотрібними, часом можуть набувати практичну значимість як скульптура, пам'ятник, архітектурна деталь або сувенір. Останнім часом проектування виставочних об'єктів дизайну завойовує дедалі більшу популярність. Тут у першу чергу здійснюються різноманітні експерименти з різними матеріалами, йде постійний пошук нових форм, конструкцій і взаємодій об'єкта і середовища.

Висновки. У ході проведеного нами дослідження ми дійшли висновку, що дизайн – це самостійний напрям проектно-творчої діяльності з усіма притаманними йому атрибутами: історією, теорією, практикою.

Відзначимо, що сьогодні сфера діяльності дизайнера охоплює такі напрями, як: індустріальний (промисловий) дизайн, графічний дизайн, дизайн архітектурного середовища, ландшафтний та фітодизайн, дизайн одягу та прикрас, арт-дизайн.

Таким чином, розглянуті нами види дизайнерської діяльності беруть участь у формуванні цілісного естетичного середовища, а дизайн можна розглядати як масштабне явище культури, тому що цей вид творчої діяльності спрямований на забезпечення інтересів окремих користувачів, а в остаточному підсумку – на прояв турботи про зручність і красу всього суспільства.

1. *Дизайн // Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. – К.: Ірпінь: ВТФ Перун, 2009. – С. 294.*

2. *Дизайн // Власов В.Г. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства: в 10 т. / Виктор Власов. – СПб.: Азбука-классика, 2005. – Т. III. Г-З. – С. 436 – 439.*

3. *Дизайн // Пасічний А.М. Образотворче мистецтво: словник-довідник. / А.М. Пасічний – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. – С. 51.*

4. *Дизайн // Словник іншомовних слів / за ред. О.С. Мельничука. – К.: Головна редакція УРЕ, 1977. – С. 209.*

5. *Каган М.С. Новое слово в теории дизайна / М.С. Каган. – М.: Техническая эстетика, 1991. – 48 с.*

6. *Краткая стенография семинара в Брюгге. – М.: ВНИИТЭ, 1964. – 30 с.*

7. *Криволапов М. Дизайн і технології в системі неперервної освіти / Михайло Криволапов, Василь Мадзігон // Пластичне мистецтво. – 2002. – №1. – С. 31 – 32.*

8. *Куленко М.Я. Основы графического дизайна: підручник / Михайло Куленко. – К.: Кондор, 2006. – 492 с.*

9. *Лесняк В. Графический дизайн: (основы профессии) / Виктор Лесняк. – К.: Биос Дизайн Букс, 2009. – 416 с.*

10. *Марголин В.И. Наука в дизайн-образовании: не востребуемые ресурсы / В.И. Марголин // Техническая эстетика. – 1990. – № 2. – С. 19 – 20.*

11. *Михайлов С.М. Основы дизайна / С. Михайлов, Л. Кулєева. – Казань: Новое Знание, 1999. – 240 с.: ил.*

12. *Павлова М.Б. Концепция дизайна и ее влияние на формирование образовательной области “Технология”: сб. тр. конф. / М.Б. Павлова. – М.: Педагогика, 2000. – 310 с.*

13. *Розенсон И.А. Основы теории дизайна: учебник для вузов / И.А. Розенсон. – Санкт-Петербург: ПИТЕР, 2004. – 218 с.*

14. *Стасюк А.Н. Найпопулярніший факультет / А.Н. Стасюк // Юний художник. – 2010. – № 9. – С. 9.*

15. *Фіголь О. Історія зародження і розвитку дизайну / Олесь Фіголь // Пластичне мистецтво. – 2002. – № 1. – С. 41.*

16. *Шпара П.Е. Техническая эстетика и основы художественного конструирования / П.Е. Шпара. – К.: Вища школа, 1984. – 200 с.*

Стаття надійшла до редакції 05.04.2012